KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel 12.9.2007
KOM(2007) 507 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Stratégia pre najvzdialenejšie regióny: výsledky a vyhliadky

{SEK(2007) 1112}

OBSAH

1. Úvod ... 3

2. Doterajší pokrok ... 4

3. Nasledujúci krok: využitie príležitostí stratégie z roku 2004 ... 4

3.1. Zníženie nedostatočnej dostupnosti a účinkov ďalších obmedzení špecifických pre najvzdialenejšie regióny ... 5

3.2. Zlepšenie konkurencieschopnosti najvzdialenejších regiónov ... 5

3.3. *Posilnenie akčného plánu širšieho susedstva* ... 7

3.4. Podporný nástroj na vyrovnanie účinkov nevýhod ... 9

4. Vyhliadky ... 9

4.1. Výzva týkajúca sa klimatických zmien ... 10

4.2. Dôsledky demografických zmien a migrácie ... 11

4.3. *Poľnohospodárstvo v najvzdialenejších regiónoch* ... 11

4.4. Úloha najvzdialenejších regiónov v námornej politike EÚ ... 12

5. Závery ... 13

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Stratégia pre najvzdialenejšie regióny: výsledky a vyhliadky

1. ÚVOD

V článku 299 ods. 2 Zmluvy o ES a v dvoch oznámeniach prijatých Komisiou v roku 2004[1] sa zdôrazňuje potreba uznania osobitného charakteru najvzdialenejších regiónov („NR“)[2] a zavedenia skutočnej európskej stratégie na ich podporu.

Táto stratégia pozostáva z troch hlavných línií: zníženie nedostatočnej dostupnosti a účinkov ďalších obmedzení na NR, zlepšenie ich konkurencieschopnosti a posilnenie ich regionálnej integrácie. Stratégia sa zakladá na aktívnom partnerstve medzi európskymi inštitúciami, členskými štátmi a najvzdialenejšími regiónmi.

Prvé posúdenie plnenia po troch rokoch je veľmi povzbudzujúce. Prijalo sa mnoho opatrení založených na rôznych politikách Spoločenstva a zlepšila sa hospodárska a sociálna situácia NR.

Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov schválili stratégiu a vyzvali Komisiu, aby ju zaviedla do praxe[3]. Na tento účel Komisia navrhla posilniť stratégiu z roku 2004 novými opatreniami, ktoré možno uskutočniť v krátkom časovom horizonte.

Takisto chce začať diskusiu o dlhodobej budúcnosti stratégie, ktorú je potrebné aktualizovať a zlepšiť vzhľadom na vážne problémy, ktorým budú musieť NR čeliť v nasledujúcich rokoch. Na tento účel sa uskutoční konzultácia, ktorá vyústi do oznámenia, ktorým Komisia začne novú etapu vo vývoji svojej stratégie pre NR.

Týmto oznámením:

– sa hodnotí plnenie stratégie od roku 2004, pričom sa podrobný opis nachádza v priloženom pracovnom dokumente[4];

– sa navrhujú krátkodobé opatrenia na zavedenie stratégie z roku 2004 v plnom rozsahu;

– sa začína diskusia o dlhodobých dôsledkoch, týkajúca sa citlivých tém pre NR: klimatické zmeny, demografické zmeny a riadenie migrácie, poľnohospodárstvo a námorná politika EÚ.

---

1 KOM(2004) 343 ; KOM(2004) 543.

2 NR (Azory, Madeira, Kanárske ostrovy a štyri francúzske zámorské departementy) čelia osobitným problémom uvedeným v zmluve: odľahlosť, ostrovná poloha, malá rozloha, nepriaznivé topografické a klimatické podmienky, hospodárska závislosť na niekoľkých produktoch.

3 Rezolúcia Európskeho parlamentu z 28. septembra 2005 o posilnenom partnerstve pre najvzdialenejšie regióny – A60246/2005. Ú. v. EÚ C 227 E / 110, 21.9.2006, s. 110.

4 SEK(2007) 1112.

2. DOTERAJŠÍ POKROK

Posledné tri roky boli rozhodujúce pri plnení európskej stratégie pre najvzdialenejšie regióny. Všetky kľúčové nástroje pre hospodársky a sociálny rozvoj týchto regiónov boli opätovne vymedzené a zrevidované. Napríklad:

– revidovaná politika súdržnosti zahŕňajúca osobitný finančný príspevok na vyrovnanie dodatočných nákladov, ktoré sa viažu na znevýhodnenia vymedzené v článku 299 ods. 2 zmluvy;

– osobitné ustanovenia v prospech najvzdialenejších regiónov v kontexte reformy organizácie trhov s cukrom a banánmi;

– preferenčné zaobchádzanie s najvzdialenejšími regiónmi vzhľadom na nové usmernenia v súvislosti s vnútroštátnou regionálnou pomocou;

– osobitná iniciatíva v siedmom rámcovom programe pre výskum a technologický rozvoj na uvoľnenie výskumného potenciálu v najvzdialenejších regiónoch a na zlepšenie ich integrácie do európskeho výskumného priestoru.

Takisto sa uskutočnila väčšina ostatných iniciatív odporúčaných v oznámeniach z roku 2004[5].

Množstvo opatrení Spoločenstva prijatých na podporu najvzdialenejších regiónov odzrkadľuje zámer Komisie zohľadniť osobitosti NR pri zavádzaní politík EÚ do praxe. Okrem toho intervencia Spoločenstva, pokiaľ ide o tieto regióny, ukazuje prierezový a doplňujúci prístup, predovšetkým vďaka spoločnému úsiliu všetkých útvarov Komisie. Zlepšená prístupnosť, väčšia konkurencieschopnosť a lepšia regionálna integrácia zostávajú relevantnými otázkami a vhodnou odpoveďou na priority rozvoja týchto regiónov. Hoci stratégia pomôže pri zlepšení sociálno-ekonomickej situácie v NR[6], politiky Spoločenstva, ktoré ich podporujú, možno zlepšiť, najmä s cieľom posilniť konzistentnosť opatrení Spoločenstva.

Niektoré iniciatívy predložené v roku 2004 sú stále vo vývojovom štádiu, avšak najviditeľnejšie je úsilie začleniť NR do európskeho výskumného priestoru a prispôsobiť služby všeobecného hospodárskeho záujmu potrebám miestnych trhov. Okrem toho je dôležité zabezpečiť, aby nové možnosti, ktorých cieľom je zlepšiť koordináciu medzi Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskym rozvojovým fondom (ERF), boli plne zavedené do praxe. Z týchto dôvodov musí v súčasnosti vstúpiť stratégia do realizačnej etapy, v ktorej by sa mali využiť všetky príležitosti stratégie z roku 2004.

3. NASLEDUJÚCI KROK: VYUŽITIE PRÍLEŽITOSTÍ STRATÉGIE Z ROKU 2004

Okrem opatrení prijatých od roku 2004 Komisia zamýšľa posilniť každý aspekt stratégie tým, že prijme dodatočné opatrenia.

---

5 Vyčerpávajúce posúdenie stratégie z roku 2004 – legislatívne a nelegislatívne akty – je uvedené v pracovnom dokumente priloženom k tomuto oznámeniu.

6 Pozri s. 20 pracovného dokumentu uvedeného vyššie.

3.1. Zníženie nedostatočnej dostupnosti a účinkov ďalších obmedzení špecifických pre najvzdialenejšie regióny

Pri dosahovaní tohto cieľa nám môžu pomôcť tieto opatrenia:

– využiť príležitosti, ktoré vznikli zavedením osobitného príspevku na vyrovnanie dodatočných nákladov na dopravu a nové informačné a komunikačné technológie;

– pokračovať v úsilí s cieľom preklenúť širokopásmové rozdiely, najmä prostredníctvom operačných programov EFRR;

– využiť príležitosti, ktoré vznikli zavedením programov TEN-T, TEN-E a Marco Polo II.

– posúdiť osobitné potreby NR pri príležitosti vypracovania správy o zavedení programu POSEI.

3.2. Zlepšenie konkurencieschopnosti najvzdialenejších regiónov

Konkurencieschopnosť NR môže posilniť viacero nástrojov:

Politika súdržnosti

V rámci politiky súdržnosti si zasluhuje osobitnú pozornosť slabá konkurencieschopnosť. Operačné programy EFRR a ESF na obdobie rokov 2007 – 2013, iniciatíva „Regióny pre ekonomickú zmenu“[7] a technická pomoc na podnet Komisie[8] by mali umožniť zlepšenie konkurencieschopnosti NR v súlade s Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť a so strategickými usmerneniami Spoločenstva. Je potrebné:

– sformulovať skutočnú regionálnu inovačnú stratégiu partnerstva[9], ktorú by mali zaviesť predovšetkým centrá excelentnosti a konkurencieschopnosti, a posilniť výskum, technologický rozvoj a telekomunikačné infraštruktúry;

– pomáhať posilňovať ľudský kapitál reformou systémov vzdelávania a odbornej prípravy a využitím ľudského výskumu a inovačného potenciálu. Mala by sa zabezpečiť konzistentnosť ponúknutej odbornej prípravy s akciami plánovanými v hlavných oblastiach zdôraznených v stratégii Komisie pre najvzdialenejšie regióny, najmä v oblastiach poľnohospodárstva a životného prostredia, obnoviteľnej energie, dopravy, telekomunikácií a turizmu;

– zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie (biomasa vrátane komunálneho odpadu, geotermálna energia, energia vĺn, solárna energia a veterná energia) a zlepšiť energetickú rovnováhu NR s cieľom znížiť ich závislosť od vonkajších zdrojov;

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

8 Článok 45 nariadenia č. 1083/2006.

9 Mali by sa využiť skúsenosti získané s regionálnymi inovačnými stratégiami, s regionálnymi iniciatívami týkajúcimi sa informačnej spoločnosti (1994 – 1999) a regionálnymi programami inovatívnych akcií (PRAI, 2000 – 2006) spolufinancovanými EFRR. Tieto programy umožnili šiestim NR skúsiť nové myšlienky a prístupy prispôsobené ich situácii, ktoré boli navrhnuté a zavedené v partnerstve s kľúčovými regionálnymi subjektmi.

– zahrnúť biodiverzitu do tvorby rozvojových projektov, najmä prostredníctvom opatrení na udržanie biotopov a druhov;

– podporovať trvalo udržateľný hodpodársky rozvoj presadzovaním opatrení na ochranu biodiverzity, ktorá je často veľmi vysoká a predstavuje hlavnú hospodársku výhodu NR. Toto takisto prispeje k dosiahnutiu cieľa vyhláseného Európskou úniou, a to zastaviť pokles biodiverzity do roku 2010;

– podporovať modernizáciu a posilniť miestnu výrobnú základňu napríklad zavedením systémov kvality a riadenia životného prostredia pre MSP („ekologická inovácia“), prispôsobením kvalifikácie pracovníkov a podnikateľov, rozvojom podnikateľského ducha a vytváraním podnikov;

– posilniť konkurencieschopnosť a trvalú udržateľnosť odvetvia cestovného ruchu, najmä podporou trvalo udržateľného riadenia destinácií;

– posilniť mechanizmy finančného inžinierstva a ľahkého prístupu MSP a mikropodnikov k finančným prostriedkom v týchto regiónoch, najmä v rámci iniciatív Jeremie a Jessica;

– posilniť úlohu miest s cieľom podporovať flexibilné miestne hospodárstvo spájajúce priemyselné odvetvia, služby, voľný čas a cestovný ruch prostredníctvom integrovaných mestských programov a mestských iniciatív v NR, ako napríklad projekt „Podpora pre mestá“ v rámci URBACT;

– uľahčiť prístup k pracovným miestam a trvalo udržateľnému začleneniu nezamestnaných a neaktívnych ľudí na pracovný trh a posilniť sociálne začlenenie znevýhodnených ľudí.

Rámcové programy

Na posilnenie konkurencieschopnosti hospodárstiev NR možno použiť tieto rámcové programy Spoločenstva:

– uznanie osobitného charakteru NR v špecifických programoch siedmeho rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj; najmä program „Kapacity“ by sa malo plne využiť a zlepšiť zahrnutím potenciálu týchto regiónov do niektorých tém programu spolupráce, ako je energetika, prirodzené nebezpečenstvá vyplývajúce z klimatických zmien, subtropické poľnohospodárstvo alebo rybné hospodárstvo a akvakultúra;

– rámcový program pre inovácie a konkurencieschopnosť zahŕňa niekoľko možností financovania, ktoré sú pre tieto regióny veľmi významné a mali by sa využiť (ekologické inovácie, využívanie informačných technológií, generovanie obnoviteľnej energie a zlepšenie energetickej účinnosti);

– program celoživotného vzdelávania[10] by mal stimulovať výmeny, spoluprácu a mobilitu medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy v Spoločenstve[11], a pritom zohľadniť priority NR.

[10] Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania. Ú. v. EÚ L327, 24.11.2006, s. 45.

Služby všeobecného hospodárskeho záujmu

Pokiaľ ide o služby všeobecného hospodárskeho záujmu v týchto regiónoch, Komisia bude pokračovať v zohľadňovaní regionálnych osobitostí, ako aj podrobnej analýzy príslušného trhu. Ak náklady na poskytnutie týchto služieb sú vyššie ako v iných regiónoch, ich financovanie treba zabezpečiť v súlade s ustanoveniami pravidiel uplatniteľných v oblasti štátnej pomoci, ktoré umožňujú plnú kompenzáciu takýchto nákladov. Pri stanovovaní spôsobov prístupu k univerzálnej službe sa príslušné členské štáty podporujú, aby zohľadnili osobitné charakteristiky týchto regiónov, najmä pokiaľ ide o izoláciu systémov, odľahlosť a fragmentáciu územia.

3.3. *Posilnenie akčného plánu širšieho susedstva*

Posilnenie regionálnej integrácie NR do ich okolia je inováciou stratégie z roku 2004, ktorá priniesla zjavné zlepšenie, ale je potrebné posilniť ju zapojením verejných a súkromných subjektov, ako aj príslušných členských štátov. Dialóg medzi regiónmi a ich susediacimi krajinami, najmä krajinami AKT (Afrika, Karibik, Tichomorie) a zámorskými krajinami a územiami (ZKÚ)[12] pripojenými k EÚ je nástrojom, vďaka ktorému tento proces môže napredovať.

Už existuje niekoľko potencionálnych opatrení na dosiahnutie tejto priority:

Zohľadnenie osobitného charakteru NR v dohodách o hospodárskom partnerstve (EPA)

S cieľom naplno využiť obchodné možnosti a zintenzívniť regionálny obchod medzi krajinami AKT a NR, Komisia zamýšľa osobitné opatrenia, aby sa pripomienky NR, ako boli oznámené členskými štátmi, zahrnuli do dohôd o hospodárskom partnerstve. Tieto opatrenia budú v súlade s rokovacími postupmi EPA a pravidlami WTO, a budú zohľadňovať osobitosti vlastné každému regiónu.

Môžu zahŕňať akékoľvek opatrenia, ktorými by sa mohlo urýchliť začlenenie NR do obchodu na regionálnej úrovni, a akékoľvek opatrenia potrebné vzhľadom na zraniteľnosť trhov NR a niektorých ich produktov. Komisia by takisto chcela zdôrazniť skutočnosť, že obchodné vzťahy AKT-NR nie sú obmedzené na obchod s tovarom; mali by prispieť ku konsolidácii vzťahov AKT-NR vo všetkých oblastiach vrátane EPA.

Koordinácia finančných nástrojov

Na základe dialógu s AKT a ZKÚ v rámci programu pre 10. ERF sa všetci partneri vyzývajú, aby zaviedli osobitné možnosti a praktické aspekty spoločného plánovania ZKÚ a EFRR spolu s paralelným spolufinancovaním, s cieľom uskutočniť programy spolupráce na vnútroštátnej a regionálnej úrovni.

---

[11] Pokiaľ ide o účasť NR, uplatňovanie minimálnych požiadaviek týkajúcich sa mobility na prístup k sektorálnym podprogramom ako sú Comenius a Grundvig je pružnejšie ako v prípade iných regiónov Európskej únie.

[12] Pozri zoznam ZKÚ v prílohe II k Zmluve o ES.

Komisia preskúma konkrétne možnosti na koordináciu medzi programami územnej spolupráce (EFRR) Francúzskej Guyany a geografického programu „Brazília“ financovaného prostredníctvom nástroja rozvojovej spolupráce (DCI)[13].

Posilnenie námorných spojení medzi NR a susednými nečlenskými krajinami

V súvislosti so zavedením usmernení pre leteckú dopravu sa v spoločnej dopravnej politike nedávno zohľadnila potreba zahrnúť požiadavky na mobilitu a dopravu medzi NR a nečlenskými krajinami a ZKÚ, aby sa znížila ich izolácia. Toto otvorenie by mal sprevádzať podobný prístup v oblasti námornej dopravy a schválenie štátnej pomoci na začatie dopravných služieb medzi týmito regiónmi a susednými nečlenskými krajinami.

Spoločná účasť NR a nečlenských krajín vo výskumných sieťach a rámcových programoch Spoločenstva

Posilnenie výskumnej siete RedCLARA prostredníctvom programu @LIS II[14] a prípadné a postupné začlenenie karibských krajín do tejto siete je príležitosťou pre NR ako Guadeloupe, Francúzska Guyana a Martinik. Posilní to väzby medzi týmito regiónmi a vedeckými spoločenstvami susedných ZKÚ a prostredníctvom projektu Alice, využijúc lacnejšie a rýchlejšie spojenie, ich to prepojí s kontinentálnou Európou.

V rámci rokovaní o dohodách o hospodárskom partnerstve bude Komisia podporovať krajiny AKT a najvzdialenejšie regióny, aby sa zapájali do programov spolupráce a do siedmeho rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj, rámcového programu pre inovácie a konkurencieschopnosť a programu pre celoživotné vzdelávanie.

Cieľom programu strategickej podpory v oblasti IKT rámcového programu pre inovácie a konkurencieschopnosť je podporovať inovácie a konkurencieschopnosť podnecovaním širšieho a účinnejšieho používania IKT občanmi, verejnými orgánmi a súkromným sektorom, najmä MSP. NR sa vyzývajú, aby využívali financovanie na rozvoj alebo rozšírenie vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych iniciatív v oblasti IKT.

Zohľadnenie osobitného charakteru NR v migračnej politike

Možno zvážiť niekoľko opatrení:

– koordináciu programov územnej spolupráce EFRR s 10. ERF, v ktorom sa definuje migrácia ako jedna z nových priorít spolupráce AKT-EÚ;

– zabezpečenie splnenia osobitných potrieb NR v rámci tematického programu „migrácia a azyl“ nástroja financovania rozvojovej spolupráce a hospodárskej spolupráce (DCECI)[15], najmä na podporu efektívneho riadenia migrácie do týchto regiónov prostredníctvom boja proti nelegálnej migrácii a uľahčením mobility pracovnej sily, a na pomoc migrantom do NR s cieľom podporovať trvalo udržateľný rozvoj ich krajiny pôvodu;

---

13 Článok 18 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1905/2006 z 18. decembra 2006, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce. Ú. v. EÚ L 378, 27.12.2006, s. 41.

14 Internetová stránka siete redCLARA: www.redclara.net

15 Článok 18 ods. 3 nariadenia DCECI.

– podporu, najmä prostredníctvom Fondu pre integráciu[16], opatrení prijatých členskými štátmi s cieľom usmerniť pravidelné migračné toky a integrovať imigrantov; uľahčenie vydávania víz v NR, najmä na tranzit podnikateľov alebo stážistov;

– prostredníctvom budúceho Európskeho fondu pre návrat podporu programov, ktorých cieľom je repatriácia a do určitej miery opätovné začlenenie ľudí, ktorí sú nelegálne v NR;

– prostredníctvom Fondu pre vonkajšie hranice a rozšírením agentúry FRONTEX podporu používania moderných sledovacích zariadení, odbornej prípravy pohraničnej stráže a (alebo) výstavby infraštruktúry na hraničných prechodoch, s cieľom okamžite reagovať na najzávažnejšie problémy pri kontrole a sledovaní hraníc;

– konsolidáciu základne pre opatrenie prijaté v tejto oblasti uskutočnením štúdie vplyvu migračných javov na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť NR. Bude potrebné posúdiť a navrhnúť možné zmeny, pokiaľ ide o všeobecné opatrenia uplatniteľné na regióny najviac postihnuté migráciou.

3.4. Podporný nástroj na vyrovnanie účinkov nevýhod

Reforma hlavných politík Spoločenstva zabezpečuje pre NR na obdobie rokov 2007 - 2013 podstatné finančné prostriedky na vyrovnanie účinkov faktorov uznaných v zmluve ako faktory, ktoré neustále škodia rozvoju týchto regiónov, v prístupe, ktorý lepšie zodpovedá ich špecifickým požiadavkám.

Hoci sa rozvoj NR neobmedzuje iba na samotnú problematiku „dodatočných nákladov“, jedným z možných prostriedkov na zlepšenie účinnosti opatrení možno nájsť v usmerneniach na odhad kvantifikovateľných účinkov špecifických nevýhod, ktoré sa ešte budú musieť dokončiť. Partnerská spolupráca pokračovala v definovaní týchto usmernení s cieľom systematizovať faktory špecifických nevýhod NR a ich účinky, a týmto zlepšila hodnotenie týchto faktorov. Komisia chce formalizovať tieto výsledky, ktoré budú vo forme usmernení prijatých kolégiom. Usmernenia však nebudú jediným podkladom na posúdenie intervencií Spoločenstva, pretože členské štáty budú môcť Komisii predložiť aj alternatívne alebo doplňujúce nástroje.

Zavedenie týchto usmernení a nástrojov vypracovaných členskými štátmi bude podliehať dostupnosti údajov potrebných na odhadnutie dodatočných nákladov. Tieto údaje sú už vo veľkej miere k dispozícii, ale stále je potrebná spolupráca členských štátov pri ich zbere. Bude potrebné prechodné obdobie na zavedenie usmernení a vnútroštátnych nástrojov s cieľom získať potrebnú štatistickú kapacitu.

4. VYHLIADKY

Najvzdialenejšie regióny už nepatria medzi najchudobnejšie regióny v rozšírenej EÚ, ale stále trpia kvôli stálym a kumulatívnym účinkom faktorov, ktoré škodia ich rozvojovému potenciálu. Preto treba pokračovať v úsilí prispôsobovať podľa potreby osobitné politiky

---

[16] Len NR, ktoré sú členmi schengenského priestoru (Azory, Madeira a Kanárske ostrovy), môžu dostať finančné prostriedky agentúry FRONTEX na riadenie vonkajších hraníc, na navrátenie ľudí, integráciu a technickú pomoc.

Spoločenstva a podporné politiky, ale musí to byť sprevádzané vhodnými nástrojmi, akým je lepšie posúdenie politík Spoločenstva.

Komisia plánuje začať bezprostrednú diskusiu so svojimi partnermi s cieľom zvážiť budúcnosť európskej stratégie pre najvzdialenejšie regióny[17]. Na tento účel identifikovala najmenej štyri problémy, ktoré majú závažné dôsledky pre NR v súčasnosti, ako aj v nasledujúcich rokoch. Tieto problémy, ktoré sa týkajú troch aspektov stratégie z roku 2004 a sú prioritami Európskej agendy[18], nadobudli pre tieto regióny veľký význam.

4.1. Výzva týkajúca sa klimatických zmien

Boj proti klimatickým zmenám a prispôsobenie sa ich účinkom sú hlavnými prioritami pre NR vzhľadom na ich geografickú polohu a zraniteľnosť. Účinky klimatických zmien, ako je zvýšenie hladiny morí, ohrozia poľnohospodárstvo, cestovný ruch, vodné zdroje, ekosystémy a biodiverzitu v týchto regiónoch. Extrémne poveternostné podmienky (hurikány, cyklóny, sucho, záplavy) sa pravdepodobne znásobia a dotknú sa troch aspektov stratégie z roku 2004:

– dostupnosť: NR závisia výhradne od osobnej leteckej prepravy. Dotýka sa to priamo mobility rezidentov NR v porovnaní so zvyškom EÚ, ako aj mobility turistov a činiteľov sociálno-ekonomického rozvoja do NR a z NR.

– konkurencieschopnosť: NR majú špecifické zdroje obnoviteľnej energie. Azory[19] a prebiehajúci projekt na ostrove El Hierro na Kanárskych ostrovoch[20] sú príkladmi využívania endogénnych zdrojov obmedzujúcich emisie CO_2;

– regionálna integrácia: niektoré NR vytvorili mechanizmy spolupráce vo svojich geografických oblastiach s cieľom monitorovať prírodné riziká a znížiť ich účinky.

Komisia vyzýva svojich partnerov k diskusii o týchto otázkach:

Aké opatrenia sú potrebné, aby cieľ znížiť emisie nemal negatívny vplyv na prístupnosť, hospodárstvo a občanov NR? Aké kritériá by mali byť zahrnuté, aby sa to odrazilo v hodnotení vplyvu ex-ante?

Ako môžeme čo najlepšie využiť nové možnosti, ktoré boj proti klimatickým zmenám ponúka NR v dôsledku ich prirodzených výhod (geotermálna energia, biomasa, biodiverzita atď.) s cieľom zlepšiť ich energetickú bilanciu a posilniť ich konkurencieschopnosť, najmä prostredníctvom rozvoja a výskumu obnoviteľnej energie?

Ako dosiahnuť pokrok na ceste k energetickej sebestačnosti prostredníctvom maximálneho využívania potenciálu energetických úspor? Ktorých sektorov okrem stavebníctva a dopravy sa to najmä týka?

---

17 Bez toho, aby sa to dotklo revízie rozpočtu EÚ.

18 Závery Európskej rady z 8. a 9. marca 2007 a oznámenie Komisie o politickej stratégii na rok 2008 KOM(2007) 65.

19 Na Azorách sa 35 % miestnej spotreby energie pokrýva z obnoviteľných energetických zdrojov.

20 Cieľom projektu „El Hierro Renewable“ je dosiahnuť energetickú sebestačnosť ostrova prostredníctvom obnoviteľnej energie.

Aké nové nástroje možno vytvoriť na zlepšenie systémov prevencie prírodných rizík prostredníctvom spolupráce so susednými nečlenskými krajinami a ZKÚ?

4.2. Dôsledky demografických zmien a migrácie

Obyvateľstvo väčšiny najvzdialenejších regiónov bolo svedkom významných zmien v prirodzených demografických trendoch a migračných tokoch, ktoré rovnako stimulujú, ako aj ohrozujú ich hospodársky a sociálny rast. Tento proces má dôsledky na územné plánovanie, pracovný trh, potreby vzdelávania a odbornej prípravy a verejné služby.

Miera demografického rastu francúzskych zámorských departementov je najvyššia v EÚ.

Na Kanárskych ostrovoch je problém zvýšenia počtu nelegálnych migrantov prichádzajúcich po mori[21] zhoršený problémom nelegálnej imigrácie maloletých bez sprievodu.

NR nie sú homogénnou kategóriou v zmysle migračnej politiky: majú rôzny právny štatút vzhľadom na schengenský priestor a migračný fenomén sa ich týka v rôznom rozsahu. Migračná politika ja navyše stále čiastočne v právomoci členských štátov, najmä pokiaľ ide o prijímanie, a EÚ koordinuje a monitoruje opatrenia uskutočnené na vnútroštátnej úrovni.

Avšak vzhľadom na vážne dôsledky migrácie pre NR chce Komisia dôkladnejšie prediskutovať túto záležitosť so svojimi partnermi a zamerať sa na tieto otázky:

Ako môžeme čo najlepšie reagovať na významné výzvy, ktoré priniesol demografický tlak a neustále narastajúca emigrácia na pevninu?

Ako môžeme posilniť opatrenia na zlepšenie integrácie legálnych migrantov na týchto územiach tak na úrovni Spoločenstva, ako aj na vnútroštátnej úrovni?

Aké opatrenia možno prijať s cieľom čeliť hlavným príčinám migrácie do NR v dôsledku ich geografickej polohy v rámci nedostatočne rozvinutého regionálneho prostredia?

Je podpora legálnej/okružnej migrácie najlepším spôsobom ako zosúladiť opatrenia na kontrolu migrácie a hospodársky a sociálny rozvoj krajín pôvodu?

4.3. *Poľnohospodárstvo v najvzdialenejších regiónoch*

Poľnohospodárstvo je kľúčovým faktorom hospodárstva NR, ktoré majú geografické a klimatické nevýhody. Poľnohospodárska výroba a zásobovanie potravinami sú najdôležitejšie pre hospodársku udržateľnosť týchto regiónov, ktorú možno ďalej podporovať v rámci európskej politiky rozvoja vidieka.

Podpora Spoločenstva pre rôzne poľnohospodárske odvetvia, najmä po začlenení podpory pre odvetvie banánov v roku 2006, je v súčasnosti plne integrovaná do programu POSEI. Táto integrácia umožňuje konzistentnejší prístup k budúcemu rozvoju poľnohospodárskeho odvetvia v týchto regiónoch. Najneskôr v roku 2009 sa uskutoční hodnotenie vplyvu týchto reforiem na POSEI.

---

[21] Španielska vláda zaznamenala 4 751 príchodov nelegálnych migrantov po mori na Kanárske ostrovy v roku 2005 a 31 245 v roku 2006.

4.4. Úloha najvzdialenejších regiónov v námornej politike EÚ

Osobitná geografická poloha najvzdialenejších regiónov v Atlantickom a Indickom oceáne a v Karibskom mori dávajú Európe globálnu námornú dimenziu a prikladajú v budúcnosti NR dôležitú úlohu v námornej politike EÚ. NR sa aktívne zapájali do konzultácie o budúcej námornej politike Európskej únie, ktorú začala Komisia v júni v roku 2006[22], a v rámci projektu spolupráce RUMPER, podporovaného programom INTERREG IIIC, predložili spoločný príspevok k zelenej knihe „Budúcnosť námornej politiky Únie“. Tento konzultačný proces vyústi do novej európskej námornej politiky a akčného plánu, ktorý sa bude zaoberať, inter alia, aj s osobitosťami NR.

NR majú dôležitú úlohu v námornom priestore EÚ a dávajú EÚ globálny rozmer. Ich existencia závisí od ich vzťahu k moru: rozmanitosť ich námorných hospodárskych aktivít, neporovnateľné bohatstvo ich morských prírodných zdrojov, ale takisto ich zraniteľnosť voči klimaktickým zmenám a extrémnym javom v morských oblastiach. Veľkosť ich exkluzívnych hospodárskych oblastí, ktorá zodpovedá povrchu Stredozemného a Baltického mora spolu, im umožňuje, aby poskytovali dôležité služby týkajúce sa ekosystémov a robí z členských štátov, ku ktorým patria, svetových vodcov v námornej oblasti. Tým sa zvyšuje zodpovednosť EÚ za ochranu morských zdrojov.

V niektorých NR bude trvalo udržateľné využívanie ich morských zdrojov závisieť od užšej spolupráce s ich susednými krajinami. Stratégia pre NR a nová námorná politika EÚ by mali podporovať rozvoj mechanizmov spolupráce s týmito krajinami. Projektom NET-BIOME pre vytváranie sietí regionálnych výskumných politík NR a ZKÚ v oblasti tropickej rozmanitosti, najmä morskej biodiverzity, sa preukazuje schopnosť NR vytvoriť výskumnú sieť v oblasti, ktorá je pre nich špecifická a ktorá má potenciál na využitie ich výhod. V skutočnosti je spolupráca v oblasti vedy a morského výskumu pre NR veľmi dôležitá a prispeje k tomu, aby boli tieto regióny schopné čeliť výzvam klimatických zmien a k trvalej udržateľnosti oceánov.

Komisia vyzýva svojich partnerov k diskusii o týchto otázkach:

Ako môžeme podporovať vládne nástroje v rôznych morských oblastiach (Karibik, juhovýchodná časť Indického oceánu, Makaronézia)? Bola by konferencia týkajúca sa určitej oblasti, na ktorej by sa zišli zainteresované strany, aby sformulovali koordinovaný prístup k príslušným otázkam, krokom správnym smerom?

Ako môžeme podporovať špecializáciu NR v určitých segmentoch výskumu a technologického rozvoja, akým sú napríklad modré technológie, najmä zlepšením výmeny informácií a komunikácie v tejto oblasti?

Ako môžeme využiť hospodárske aktivity týkajúce sa morského prostredia, ako je rybolov, akvakultúra, doprava, trvalo udržateľný cestovný ruch a obnoviteľné energie?

Ako môžeme podporovať boj proti nelegálnemu rybolovu, pokračovať v dohľade nad oceánmi a v riadení rizika, zlepšiť námornú bezpečnosť a zachovať morské prostredie?

Ako môžu NR, opierajúc sa o svoj námorný potenciál, prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju Európy ako celku prostredníctvom novej námornej politiky?

---

[22] Zelená kniha „Budúcnosť námornej politiky Únie: Európska vízia pre oceány a moria“, KOM(2006) 275.

Ako môžeme zabezpečiť trvalo udržateľný manažment pobrežnej zóny v najvzdialenejších regiónoch?[23]

5. ZÁVERY

Prijatím opatrení na udržanie a rozvoj stratégie pre najvzdialenejšie regióny si Komisia splnila svoje povinnosti vo všetkých oblastiach intervencií Spoločenstva, a to kombináciou finančnej podpory a prijatia osobitných opatrení. Zdrojom tejto stratégie bolo nielen partnerstvo s tromi členskými štátmi a siedmimi NR, ale aj usmernenia stanovené inými európskymi inštitúciami.

V oznámení sa nachádza kladné hodnotenie prvej etapy zavádzania stratégie pre NR a podčiarkuje sa v ňom, že je potrebné zintenzívniť aspekty stratégie z roku 2004 prijatím dodatočných opatrení na obdobie rokov 2007 - 2013. Takisto predstavuje ideálnu základňu na zváženie budúcnosti stratégie pre NR a zameriava sa na klimatické zmeny, riadenie migrácie, poľnohospodárstvo a námornú politiku EÚ, ktoré majú rozsiahle dôsledky na sociálno-ekonomický rozvoj týchto regiónov.

Týmto oznámením sa začína diskusia s európskymi inštitúciami, členskými štátmi a v rámci najvzdialenejších regiónov s regionálnymi a miestnymi orgánmi, sociálno-ekonomickými subjektmi, výskumným odvetvím a akademickými kruhmi. Odporúča sa, aby konzultačná etapa trvala do marca 2008. Počas tohto obdobia Komisia zorganizuje, v spolupráci s príslušnými regiónmi a členskými štátmi, semináre a workshopy na prediskutovanie týchto otázok:

- Do akej miery možno stratégiu z roku 2004 prispôsobiť novým výzvam, ktorým musia čeliť NR?
- Ako by sa dalo čo najlepšie čeliť veľkým demografickým rozdielom a migračným tokom medzi NR a susednými regiónmi alebo krajinami?
- Sú klimatické zmeny osobitnou výzvou pre NR?
- Aké opatrenia môžu NR zaviesť v rámci európskej námornej politiky, aby z nich mali úžitok a aby boli schopné prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju Európy?

Po ukončení verejnej konzultácie pripraví Komisia návrh týkajúci sa budúcnosti partnerstva s najvzdialenejšími regiónmi. Začne sa ním nová etapa v rozvoji európskej stratégie pre najvzdialenejšie regióny.

---

[23] Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady týkajúce sa zavedenia integrovaného manažmentu pobrežnej zóny, 30.5.2002, Ú. v. ES L 148/24; ii) Oznámenie Komisie – Správa pre Európsky parlament a Radu: Hodnotenie integrovaného manažmentu pobrežnej zóny (IMPZ) v Európe, KOM(2007) 308 7. 6. 2007.